

Prostitūcija Latvijā. Kāpēc joprojām nav skaidra regulējuma seksam par naudu?

Lolita Lūse

– **Kādu laiku policijā nestrādājat, bet prostitūcijas tēma jūs joprojām interesē.**

– Savulaik Rīgā biju koordinators saistībā ar prostitūcijas ierobežošanas noteikumu ievērošanas kontroli. Apmācīju policistus visos iecirkņos, lasīju lekcijas, mācīju, kā jāfiksē pārkāpumi, iedevu piekļuves interneta resursiem.

Studējot augstskolā, mana maģistra darba tēma bija «Kriminālatbildība par prostitūcijas ierobežošanas noteikumu neievērošanu». Pašlaik top doktora disertācija «Prostitūcijas ierobežošanas tiesiskais regulējums Latvijā un tā attīstība». Mēģināšu argumentēti pierādīt, kāpēc prostitūcijai Latvijā būtu jābūt legalizētai. Ceru to nākamgad iesniegt, bet nevaru apgalvot, ka man ļaus darbu aizstāvēt un saņemu labas recenzijas. Man ir zināmas bažas, vai zinātniskā vide, balstoties morāli ētiskajās normās, to pieņems.

– **Kad strādājāt policijā, bija sajūta, ka Rīga ir prostitūcijas epicentrs Baltijā?**

– Nedomāju, ka bijām epicentrs, lai gan šāds iespaids radās – striptīzklubi, masāžas klubi un tūristi, kas teica, ka Rīgā var dabūt pilnīgi visu. Vecrīgas klubi sevi tā pozicionēja – te ir vecpuišu ballītes, striptīzs, izklaides iespējas un, salīdzinot ar Lielbritāniju un Skandināviju, dzērieni gandrīz bez maksas. 2007. gadā, kad Vecrīgas klubos ārvalstniekiem no konta sāka vilkt nost pa 30 000 un 40 000, mani iemeta šajā jomā. Pirms tam pēc Policijas koledžas divus gadus biju šaušanas instruktors, pat sarakstīju divus mācību līdzekļus. Tad aizgāju uz Centra iecirkni un sāku no pašas apakšas – sākumā kā iecirkņa inspektors, tad dežūrdaļas izmeklēšanas grupas vecākais, dežūrdaļas priekšnieks.

– **Kāds ir rekords, kas ārzemniekam šādā klubā vienā vakarā noslaukts no kartes?**

– 52 tūkstoši, tikai viņš pats vispār neko neatcerējās. Tāda ir tirgus ekonomika: neviens taču viņu nespieda pirkt 30–40 latus vērtu *Moët* šampanieti par 4000 latiem. Vai viņš zināja cenu, tas ir cits jautājums. Bija gadījumi, ka klients karti atstāja pie kases un to ik pa brīdim kāds nopīkstina, patiesībā neko nepārdodot, – tā jau bija krāpšana.

(Viens ārvalstnieks klubā atstāja vidēji 7–8 tūkstošus latu.)

– **Kāds jūsu laikā bija prostitūcijas tirgus salīdzinājumā ar šodienu?**

– Tagad tas noteikti ir mazāks nekā pirms gadiem desmit – mainoties iedzīvotāju skaitam, samazinās gan pieprasījums, gan piedāvājums. Prostitūcija tagad nenotiek tik atklāti kā kādreiz.

Ir trīs veidu prostitūcija. Redzamā daļa – meitenes, kas strādā uz ielas, – ir apmēram 10–20 % no

visām prostitutām. Viņas pamatā seksuālo pakalpojumu jomā strādā tāpēc, ka ir atkarīgas – no alkohola vai narkotikām. Līdz kādam 2011. gadam Rīgas reģionā bija ap 400 ielu prostitūtu – Lauku, Pļavas ielā. Ziemas sezonā ap 250, vasarā līdz pat 450. Savulaik bija labi zināmas vietas uz apvedceļiem, pie Olaines, bet no tā, kas mētājās Salaspils memoriāla apkaimē, veselu DNS banku varētu izveidot – tur bija *pritonu priton*.

Tad ir neredzamā, latentā prostitūcija, kas ir dzīvokļos. Tā saucamais vidusslānis – apmēram 60 %. Tur bijušas gan pedagoģes, bērnudārza audzinātājas, gan juristes un valsts iestāžu darbinieces. Mēs pat vienu kolēģi policisti satikām striptīzklubā dejojām. Viņa teica – sarunāsim? Es saku – nē. Neko neuzsākšu, bet arī neklusēšu. Nodošu ziņojumu tavam priekšniekam, tālāk risiniet paši!

– **Viņa joprojām strādā?**

– Precīzi nezinu, bet pieļauju, ka jā.

– **Un tad atliek 20 procenti...**

– Dārgais gals. Ekskluzīvā, elitārā prostitūcija – eskorts, izbraukumi, klubi, *private room*, tostarp pavadīšana uz ārvalstīm. Reiz policijas reidā izsaucām vienu meiteni, speciāli zvanījām no igauņu numura, lai neatšifrē. Atbrauca ar jaunāko *Lexus*. Viņai uzreiz klāt bija advokāts. Meitene, acīs skatoties, teica:

«Es braucu ar šādu mašīnu, jūs redzat, kāds man apģērbs, un jūs vēl gribat teikt, ka esmu cietēja? Es pati to daru! Tev jāstrādā divus mēnešus, bet es to nopelnu stundā!»

Vidusslānim kopā ar elitārajām kopējais skaits bija virs 1000, bet es nedrīkstēju viņas uzskaitīt, jo to neļāva ES normatīvais regulējums un nacionālie MK noteikumi prostitūcijas ierobežošanas jomā. Veicot dienesta pienākumus, personas tika fiksētas pārkāpuma brīdī – gan dokumentāli, gan vizuāli lietas ietvaros.

– **Kādi vīrieši gatavi maksāt par seksu?**

– Ielu meitenes pārsvarā pērk cilvēki, kas strādā smagu darbu un reizi mēnesī iekrīt lielāka nauda. Visbiežāk tie nav ģimenes cilvēki – bērni varbūt ir, bet laulības nav. Dzīvokļu meitenes pārsvarā izvēlas ģimenes cilvēki, kas savas seksuālās tieksmes nevar apmierināt mājās, – vai nu sieva nesaprot, vai ir kauns viņai pateikt, ko īsti seksā grib. Savukārt elitārās pērk vīrieši, kam ir tik daudz naudas, ka meiteni vajag kā spēļmantiņu – lai būtu, turklāt kā no žurnāla vāka.

– **Pēdējos gados intīmsludinājumu portālos manāma interesanta tendence – iebrauc krievu meitenes, ukrainietes, un nu jau parādās arī Latīņamerika.**

– Jā, tas gan. Tikai jāņem vērā, ka 10–15 % sludinājumu ir *fake* – tiek izmantotas neatbilstošas fotogrāfijas un nepatiesa informācija.

– **Tomēr tas var liecināt, ka Latvijas klientu maksātspēja palielinās – ārzemnieces prasa 120–200 eiro stundā. Aģentūra *Bloomberg* savulaik rakstīja, ka viens no galvenajiem ekonomikas rādītājiem valstī ir intīmpakalpojumu cenas.**

– Maksātspēja ir tikpat dažāda kā piedāvājums. Pirms daudziem gadiem minets pie Centrālās stacijas maksāja divus latus. Iebraucējas noteikti nestāv uz ielas, viņas savus pakalpojumus piedāvā slēgtās telpās.

– **Rīgā ir vairākas ēkas, kas pilnas krievu un ukraiņu meitenēm, – Vagonu ielā, Zvaigžņu ielā. Toties visus tā dēvētos *happy end* masāžas salonus likvidēja – oficiāli tādu vairs nav.**

– Cik varējām, tik izdarījām, jo caur Augstāko tiesu panācām, ka erotiskā masāža ar tā saucamajām laimīgajām beigām tiek pielīdzināta prostitūcijai, un tas bija pamats slēgšanai, jo netika ievēroti prostitūcijas ierobežošanas noteikumi. Turklāt masāžas salonos bija gan alkohols, gan krāpšanās ar cenām – tie pārvērtās par *pritioniem*. Tika likvidēts organizētais bizness – salonus aizvēra, bet meitenes, kas to dara dzīvokļos, palika. Varētu teikt – notika organizatoriskas izmaiņas. Meitenes pašas sāka likt sludinājumus un pašas saņēma samaksu, nevis gāja uz darbu, kur kāds bija organizators un pelnīja. Šodien vienā dzīvoklī divas meitenes nedrīkst sniegt seksuālos pakalpojumus – drīkst tikai viena, citādi tas būs noteikumu pārkāpums.

– **Kāpēc savulaik, būdams policists, tikāties ar meitenēm klātienē?**

– Uzskatīju, ka viņas vajag saprast, lai pēc iespējas vairāk dabūtu no turienes ārā. Tāds bija mans mērķis. Apbrīnoju savu sievu, kura joprojām ir ar mani. Mēģināju meitenēm palīdzēt.

(Kādas 30–40 esmu no turienes izvilcis, arī divas nepilngadīgās, kuras gribēja uzsākt šo rūpalu.

Vienai pat palīdzēju pabeigt Rīgas Raiņa 8. vakara vidusskolu. Viņa tagad strādā par pavāri labā restorānā.

– **Vai meitenes mēdz kāpt pa «karjeras kāpnēm», no ielas aiziet uz vidusslāni?**

– Nē, iela aiziet uz otru pusi. Drīzāk vidusslānis varētu nonākt uz ielas. Jo psihe tiek grauta. Cik bija meiteņu, kuras zvanīja raudot – palīdziet, man lauž durvis vaļā... Viņām bija mans telefona numurs, jo zināja, ka esmu vienīgais, kas atbildēja par šo jomu visā Rīgā. Darba telefons bija ieslēgts 24/7. Naktī ir zvanīts arī no Turcijas. Otrā galā meitene raud. Prasu – kur tu esi? Turcijā. Kur konkrēti, lokācija? Ko redzēji pēdējo? Dokumenti ir? Nē, nav, viss atņemts, ielikta bordelī. Divas meitenes dabūjām ārā.

Nezinu, vai viņas zināja, kur brauc, bet palīdzība nepieciešama visiem. Lielu atbalstu sniedza organizācija *Droša māja*, konkrēti tās vadītāja Sandra Zalcmane. Ja nebūs cilvēcīguma, arī rezultāta nebūs.

– **Vai šajos gados jūs kas pārsteidza?**

– Droši vien līdzcilvēku vienaldzība.

(Salaspilī māte tirgoja savu nepilngadīgo meitu ar garīgās attīstības traucējumiem.

Kaimiņi redzēja, ka stājas *fūristi*, kāpj augšā, bet neviens neinformēja. Māte sēdēja vienā istabā, bet meitai vajadzēja apkalpot tālbraucējus. Ja cilvēks pie pilnas apziņas, ar brīvu gribu pieņem

šādu lēmumu, viņš to apzinās. Bet ja cilvēks īsti neapzinās...

– Braukājot pa dzīvokļiem, meitenes jums pašam ir piedāvājušas pakalpojumus bez maksas?

– Kas tik nav piedāvāts! Pārsvarā visas gribēja atpirkties ar naudu. Neraksti – mamma vai draugs uzzinās! Teicu – ja jūs man pastāstīsiet, cik tālāk maksājat īpašniekam, tad varam runāt, ka izbeidzu administratīvo lietu. Bet bija daudzas, kuras baidījās un negribēja runāt, jo, ja izstāstīs, nedabūs Rīgā darbu.

– Cik palika viņām un cik suteneram?

– 30 % bija jāatdod. Apvedceļa meitenēm pašām palika tikai 20–30 %. Ja neizpildīja dienas limitu, palika parādā.

– Biznesa organizētāji, suteneri – kas tas par tipu?

– Parasti personas, kuras pašas bijušas iesaistītas, un, lai cik dīvaini būtu, tas bieži bija ģimenes business – vīrs un sieva vai pāris. Otra kategorija – klubu īpašnieki, kuri teica: mēs jau neprasām naudu par to, tikai par istabas īri. Ko viņa tur dara, mūs neinteresē.

Ne vienmēr pats gāju uz dzīvokļiem, klubiem. Iesaistīju citas vienības, arī pašvaldības policiju. Kad iefiltrējāties, policistes sūtījām uz klubiem, lai dabūtu informāciju.

Ko tik par mani stāstīja! Ka es izmantoju meitenes, trīs esot pat palikušas grūtas. Zinu, ko darīju un ko nedarīju! Teicu: atvediet kaut vienu un nolieciet man pretī!

– Biznesam daudzviet bijis policijas jumts!

– Nevaru apgalvot, bet pieļauju, ka informācijas noplūde no policijas par plānotajiem reidiem bija. Tas bija laiks, kad viena Vecrīgas striptīzkluba apgrozījums mēnesī vidēji bija 200 000–400 000 latu – kopā ar to, ko nopelnīja un izkrāpa. Meitene dzēra *Moët* kokteiļi par 50–60 latiem, bet iekšā bija *Buratino* limonāde vai labākajā gadījumā *Mežezers*. Mēs ņēmām arī visu alkoholu, zem skatuvēm atradām *kreiso šmigu*, sūtījām uz ekspertīzi. Šķidrums, kas pudelē, neatbilda tam, kas uz etiķetes.

Mani visur zināja, pat bija iesauka – Fantomass. Kā parādījās Vecrīgā, tā lielākā daļa striptīzklubu tika slēgti tehnisku iemeslu dēļ – *Фантомас пришел, все, закрываем!* Nu kā? Palaidu *pīli* – viss, šodien nav jēgas veikt reidu. Palaidu visus brīvībā, atstāju tikai divus, kuriem ticu. Nomainījām mašīnu un iebraucām Vecrīgā – visi klubi bija vaļā.

Reiz parādījās bijušie kolēģi, kuri gribēja tikt ar domu, lai es gadu neaiztieku noteiktu skaitu klubu, un piedāvāja gandrīz pusmiljonu. Tikai pēc tam noskaidrojās, ka tā bija *podstava*.

– Viņi gribēja tikties?

– Viņi arī tikās. Teicu – ja jūs tagad aiziesiet prom, uzskatīsim, ka saruna nav notikusi.

(Ejot prom, viņi teica, ka es vēlāk to nožēlošu.)

Kukuļa mērķis bija mani iegāzt. Viņi domāja, ka paņemšu naudu, mani novāks nost un nākamais neko nedarīs. Pieļauju un gandrīz vai esmu pārliecināts, ka tiesībsargājošās iestādes visu kontrolēja, jo es taču viens visu Vecrīgu kontrolēju. Tā bija spēle.

– **Varbūt vajadzēja pašam ziņot iestādēm?**

– Varbūt vajadzēja, bet tajā laikā man nebija tādu iespēju ietekmēt procesus. Domāju, ka man nenoticētu, jo, manuprāt, tur jau bija izplānota operācija. Man tolaik stāžs policijā bija daži gadi, viņiem 15–20.

– **Pēc frāzes, ka nožēlosiet, jutāties apdraudēts?**

– Pāris nedēļu braukāju mašīnā ar bruņuvesti. No un uz darbu mani pavadīja. Pat neteiktu, ka tie bija draudi, drīzāk tāds profesionālais riebeklīgums.

– **Viņi bija no tiem, kuri turēja jumtus?**

– Nē, viņi vienkārši gribēja nopelnīt, un nedomāju, ka viņi bija no policijas.

Nebija jau arī tā, ka bija baigā *jumtošana*. Drīzāk informācijas *noliešana* par iespējamajām pārbaudēm. Es to sauktu par tirgošanos ar informāciju. Vai viņi ņēma naudu, bija vienreizējs, ikmēneša vai gada maksājums, to nevaru apgalvot.

Kad organizēju reidus, visi ieradās uz instruktāžu, bet konkrēts plāns nevienam nebija zināms. Reizēm bija arī tā, ka no cilvēka Organizētās noziedzības apkarošanas pārvaldē, kuram ļoti ticēju, noplūda informācija. Pēc tam, cik man zināms, viņu aizturēja. Dzirdēju, ka viena no prostitūcijā iesaistītajām personām viņam bija mīļākās draudzenes statusā.

Reiz bija interesants gadījums – Vecrīgas klubā notika negaidīts reids ar *Alfas* piedalīšanos. Tur bija arī tūristu grupa no Norvēģijas. Viņi teica: tas ir labākais, kas Rīgā ar mums varēja notikt! Bija jāstāv ar paceltām rokām – gaismas saslēgtas, stāv sievietes ar atkailinātām krūtīm, pilns ar policistiem maskās...

– **Vīriešu forumos, kuros apspriež intīmindustriju, mēdz parādīties satraukums, ka savulaik atsevišķos intīmklubos, piemēram, Sporta ielas pagrabā, klienti un process ticis filmēts un šie ieraksti, iespējams, ir saglabājušies.**

– Tā bija – cik reižu Sporta ielu esam ņēmuši! Visu, ko izņēmām, pievienojām lietas materiāliem.

– **Ar kādu nolūku viņi filmēja klientus?**

– Pirmkārt, lai saprastu, kas viņš ir. Otrkārt, nekad nevar zināt, kad varēs to izmantot.

– **Viņi reāli kādu šantažēja?**

– Cik man zināms – jā. Jo atpazīstamāks vīrietis, jo... Bija gadījumi, kad cilvēki paši nāca pie mums – viņiem prasa naudu par videoierakstu. Kā teica izspiedēji – viņi neizspiež, tikai pārdod video.

– **Viņus par izspiešanu netiesāja?**

– Nē, jo neviens arī negribēja, lai to pierāda.

Pēc būtības masāžas salonos, pirtīs – visur bija videonovērošana. Vai nu bija ieraksts, vai, kā viņi teica, darbojās tikai *on-line* – darbinieku drošībai. Atrastos serverus, datu nesējus izņēmām, jo tā bija neregistrēta personas datu apstrāde. Sākām procesu un sūtījām uz Valsts datu inspekciju. Bet cik bija tādu, kurus mēs neatradām?

– **Kur tie ieraksti, kurus izņēmāt, ir tagad?**

– Tie, kas bija pievienoti lietas materiāliem, ir sen iznīcināti. Tie, kas netika atrasti, kādam ir un, iespējams, kaut kad var arī uzpeldēt. Teorētiski kādu var šantažēt.

– **Kāpēc pēc daudziem darba gadiem tomēr nolēmāt aiziet no policijas?**

– 15 gadi bija pietiekami, lai saprastu, ka nav jēgas. Būtībā nekas nemainās. Cik var klausīties – rīt būs labāk?

Kad 2003. gadā likvidēja Tikumības policiju, prostitūcija *beidzās*. Tika izveidota jauna – Cilvēktirdzniecības un sutenerisma apkarošanas – nodaļa. Tad es atnācu 2007. gadā, prostitūcija *sākās*. Kad aizgāju, atkal *beidzās*. Attieksme – vairāk Latvijā prostitūcijas jomā pārkāpumu nav, jo tā tiek regulēta ar normatīvajiem aktiem.

Tas, kā policijai tagad pietrūkst, – viņi darbu dara tikai tāpēc, ka liek darīt, nevis tāpēc, ka redz mērķi, kuru grib sasniegt. Ja dara tikai darīšanas pēc, *sorry*, nekā nebūs.

– **Ministru kabinetā jau kopš 2017. gada lāgā nekustināts guļ likumprojekts «Prostitūcijas ierobežošanas likums». Ko tas nozīmē, ka šis likums tik sen iesniegts, bet tā arī nav izskatīts, kur nu vēl nonācis Saeimā?**

– Pēc būtības šis likumprojekts nav nekas cits kā *copy-paste* no pašlaik spēkā esošajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr. 32 *Prostitūcijas ierobežošanas noteikumi*. To vietā rakstīt likumu vajadzēja tāpēc, ka Eiropas Savienība pateica – saskaņā ar starptautisko regulējumu katrai dalībvalstij ir pienākums vērsties pret cilvēktirdzniecību, seksuālo pakalpojumu nodrošināšanu un izmantošanu, bet to nevar regulēt ar Ministru kabineta noteikumiem, jābūt likumam. Šis likums neko nemainīs.

– **Zināmas izmaiņas likumprojektā salīdzinājumā ar MK noteikumiem tomēr ir!**

– Nelielas. Ja likumu pieņemtu tieši tā pašreizējā redakcijā, mainītos vecums, no kura ļauts nodarboties ar prostitūciju. Pašlaik personai jābūt pilngadīgai, bet likumprojektā paredzēts – vismaz 25 gadus vecai, kā arī pakalpojumu pircējam jābūt vismaz 25 gadu vecai personai. Turklāt jāņem vērā arī likuma bardzība – pārkāpjot likumu, sods būtu bargāks, nekā pārkāpjot MK noteikumus. Tomēr regulējums pēc būtības paliek tāds pats nekāds. Patiesībā valstij būtu jāizšķiras, kuru ceļu iet, – izstrādāt pilnvērtīgu un visaptverošu seksuālo pakalpojumu regulējumu vai arī prostitūciju aizliegt un sodīt seksuālo pakalpojumu pircējus.

– Šāda ideja ir dzirdēta. Kas ir tās iniciatori?

– Nevalstiskais sektors un Iekšlietu ministrija, kas negrib ar viņiem strīdēties. Godīgi sakot, nezinu nevienu citu, kas šo ideju atbalsta. Nevalstiskais sektors parasti uzskata, ka visas sievietes, kas sniedz seksuālo pakalpojumus, ir cietējas. Nekādu citu opciju nav – upuris, un punkts. Te gribu uzsvērt, ka šos pakalpojumus nesniedz tikai sievietes. Jā, proporcionāli vīriešu īpatsvars ir zemāks, bet arī viņu ir daudz. Kāpēc par viņiem nerunā kā par cietējiem, par izmantotajiem?

Feministu organizācijas uzskata, ka visas sievietes, kas pārdod savu ķermeni, savulaik piedzīvojušas emocionālu traumu, bērnībā ir ietekmētas, pret viņu kāds izturējies vardarbīgi, un seksuālo pakalpojumu sniegšana par maksu ir aizsargreakcija. Domāju, ka šīs organizācijas nav apzinājušas visu prostitūcijas amplitūdu. Sprotu, ka feministu organizācijas būs kategoriski pret to, ko es saku, un mani nolādēs, saucot par varmāku un anarhistu, bet, manuprāt, par cietējām var nosaukt 10–20 % seksuālo pakalpojumu sniedzēju, pārējās šo nodarbi brīvi izvēlas. Drīzāk tā ir vardarbība no valsts puses – daudzas sievietes ar prostitūciju nodarbojas ekonomisku apsvērumu dēļ. Vajag izdzīvot, jo vīrs aizgājis vai draugs pametis ar bērnu, nav, par ko mātei, tēvam nopirkt zāles, tāpēc ķeras pie pēdējā salmiņa.

Viņas pašas man teikušas – sākumā bija tik pretīgi, pēc tam jau notrulīnās. Vienas pārļauž sevi un šo nodarbi pamet, citas – sabrūk, sākas atkarības, lai aizmirstos.

Šīs sievietes drīzāk ir sistēmas upuri, jo nav, kur meklēt palīdzību. Tāpēc valstī jābūt diskusijai, redzējumam, kā palīdzēt.

– Kurām meitenēm visvairāk vajadzīga palīdzība?

– Jābūt sistēmiskai pieejai, bet primāri – tā dēvētajām ielu meitenēm. Jāveido speciāla valsts programma vai jāpiešķir līdzekļi nevalstiskajam sektoram, lai viņas varētu atteikties no prostitūcijas, ārstēties no atkarībām, atrast dzīvesvietu. Ja skaidri redzētu, ka šī programma strādā, varētu sākt runāt arī par prostitūcijas aizliegšanu. Kamēr meitenēm – personām, iesaistītām prostitūcijā, – nav, par ko paēst, un nav valsts atbalsta, jebkurš piespiedu elements radīs pretestību.

– Jūsaprāt, klientu vajag sodīt?

– Nē. Pirmkārt, tas neatrisinās problēmu. Otrkārt, ar pašreizējo regulējumu to izdarīt ir gandrīz neiespējami. Jāsamēro izlietotie resursi šā pārkāpuma konstatēšanai, fiksēšanai, vainīgā saukšanai pie atbildības. Mūsu tiesību sistēma prasa pierādījumus, nepietiek ar prezumēšanu. Klients būtu jāizseko, jānovēro, jāfiksē naudas došanas brīdis, [nauda](#) jāizņem, jāpierāda, ka šī nauda tika saņemta tieši no viņa. Neviens neatzīsies, teiks, ka viss notika *aiz mīlestības*. Zviedrijā, kur ļauts sodīt seksuālo pakalpojumu pircēju, neko nevajag pierādīt. Ja policija konstatē faktu, ka starp diviem cilvēkiem nav laulības vai civillaulības, bet ir seksuālās attiecības, var uzlikt sodu, un nav svarīgi – pirka vai nepirka, par piecām vai simts kronām vai kažoku. Ostas pilsētā Gēteborgā kopā ar Pestīšanas armiju gājām reidā pa ielām. Pārsvarā tur bija postpadomju valstu meitenes – no

Moldovas, Armēnijas, Ukrainas. Viņas teica – jā, mēs strādājam. Bet soda pircējus.

– Vai pašreizējie prostitūcijas ierobežošanas noteikumi pieļauj sodu klientam?

– Pēc būtības – jā. Prostitūcijas ierobežošanas noteikumi attiecas ne tikai uz personām, kas sniedz šos pakalpojumus, bet arī uz šo pakalpojumu saņēmējiem. Noteikumos ir punkts, ka seksuālos pakalpojumus par maksu aizliegts piedāvāt, sniegt, kā arī saņemt dzīvojamā telpā, ja tā atrodas tuvāk par 100 metriem no izglītības iestādes vai baznīcas; ja tajā atrodas nepilngadīgais vai ja pret to iebilst citas personas, kuras dzīvo šajā telpā vai mājā, kurā tā atrodas. Tātad – par maksu saņemot seksuālos pakalpojumus kādā no šīm vietām, var sodīt arī klientu. Savulaik man divas reizes izdevās klientu administratīvi sodīt ar naudas sodu, jo dzīvoklī bija bērns. Šobrīd, kad spēkā ir jaunais regulējums Administratīvo pārkāpumu jomā, klientu sodīt ir daudz sarežģītāk. Turklāt uzskatu, ka prostitūcijas ierobežošanas noteikumu kontrole jānodod pašvaldības policijai, jo saskaņā ar likumu par pašvaldībām to pienākums ir nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību, rūpēties par personu veselību un sniegt sociālo atbalstu ikvienai personai, kurai tas ir nepieciešams. Vēl jo vairāk, ja vērtējam pašvaldības policijas darbinieku skaitu konkrētā administratīvajā teritorijā, tad tas pārsniedz Valsts policijas kapacitāti un skaitliskā ziņā uz ielām ir lielāks nekā Valsts policijai.

– Ir dzirdēts, ka pēc Padomju Savienības sabrukuma, parādotes intīmajiem pakalpojumiem, izvarošanu skaits Latvijā saruka.

– Jā, jo cilvēkiem, kam bija tāda nepieciešamība, radās kaut cik legāla iespēja atbrīvoties no seksuālās spriedzes. Kad Norvēģija 2006. gadā aizliedza prostitūciju, ASV vēstniecība Norvēģijā savā mājaslapā izplatīja paziņojumu, aicinot Amerikas pilsoņus, sevišķi sievietes, naktī nestaigāt pa parkiem vai neapgaismotām ielām, jo izvarošanu skaits palielinājās sešas reizes.

– Mums nevajag iet Skandināvijas ceļu?

– Nevajag vai vajag – tā ir valsts izšķiršanās. Varam uz to tiekties ilgtermiņā, bet tad jāiegulda ļoti liels darbs sabiedrības izglītošanā un audzināšanā. Strauji aizliedzot prostitūciju, tā tiktu nodzīta pagrīdē, melnajā zonā, un seksuālo pakalpojumu sniedzēji kļūtu vēl neaizsargātāki.

Prostitūcija nav jāaizliedz, bet šis lauks jāsakārto tā, lai tas būtu kontrolējams, lai personām, kas sniedz seksuālos pakalpojumus par maksu, ir zināmas sociālās garantijas.

Tiem, kam ir cita pamatprofesija un prostitūcija ir kā papildu ienākumu avots, situācija ir salīdzinoši labāka, bet pamatā šie cilvēki ir sociāli neaizsargāti, un tas ir liels risks.

– Diez kādas summas aiziet garām valsts kasei no seksuālo pakalpojumu sniedzēju nesamaksātajiem nodokļiem?

– Elitārās eskorta personas, kas reizēm tikai pavada un pat nepiedāvā seksuālos pakalpojumus, stundā ņem 500–700 eiro, pat tūkstoš. Kāpēc viņa, dažās stundās nopelnot vairākus tūkstošus, nevarētu legāli samaksāt 500 eiro nodokļos vai arī tikai sociālās iemaksas, lai sev radītu drošības spilvenu? Pašlaik tirgus ir pamainījies, bet ar tiem skaitļiem, kas seksuālo pakalpojumu jomā

grozījās agrāk, valstij tās būtu lielas summas.

Teorētiski Valsts ieņēmumu dienestā reģistrēties kā pašnodarbinātajam un maksāt nodokļus var arī tagad, tikai neviens to nedara. Rakstot savu maģistra darbu, eksperimenta kārtībā es to izdarīju, 2011. gadā pierēģistrējos, jo gribēju pamēģināt – var vai nevar. Izrādās – var! Reģistrējos kā pašnodarbinātais. Profesiju klasifikatorā tādas profesijas nebija un nav, toties ir brīvās amatu kategorijas – vari ierakstīt, ko gribi. Ierakstīju – seksuālo pakalpojumu sniegšana. Man uzdeva jautājumu – nopietni? Es saku – jā, *why not?* Pēc mēneša izslēdzu sevi, neko nesamaksāju, jo man nebija klientu.

– **Tātad, reģistrējoties kā pašnodarbinātajam, teorētiski var maksāt nodokļus.**

– Bet drīz vien radīsies jautājums, ar ko tad jūs īsti nodarbojaties – kur rodas nauda? Ko cilvēkam teikt? Atradu? Tā nekas nesanāks!

{ Sniedzot seksuālos pakalpojumus par maksu, nav nekādu ienākumus apliecināšu dokumentu – naudas legālo izcelsmi nevarēs pierādīt.

Runājot par azartspēļu aizliegšanu Rīgā, izskanēja doma par mazo Lasvegasu Lucavsalā. Es piedāvāju Spilves pļavas! Kazino, bordeļi – iebrāucot teritorijā, cilvēki tiek reģistrēti. Bliežam virsū! Teorētiski jau tagad tur var uzbūvēt māju, izīrēt meitenēm dzīvokļus, un neviens nevarēs izteikt nekādas pretenzijas par to, ka tur tiek sniegti seksuālie pakalpojumi, – baznīcas tuvumā nebūs, bērnu nebūs. Nevarēs prasīt, lai maksā saimniekam procentus no seksuālo pakalpojumu sniegšanā nopelnītajiem ienākumiem, bet kā nekustamā īpašuma attīstītājs viņš dzīvokļus var izīrēt, kam grib un par kādu naudu grib.

– **Legalizējot prostitūciju...**

– Valstij būtu jārada apstākļi, lai seksuālo pakalpojumu sniedzēji justos droši. Starptautiskās normas aizliedz šo personu piespiedu uzskaiti un reģistrāciju, bet būtu jābūt iespējai reģistrēties brīvprātīgi un maksāt nodokļus. Būtu aplami noteikt kaut kādas stundas likmes vai vēl kaut ko, bet brīvprātības principam noteikti būtu jābūt. Daudz ko atrisinātu tas, ka seksuālo pakalpojumu sniegšana par maksu tiktu atzīsta kā nodarbošanās – kā citi pin groziņus, būvē mājas, brauc ar laivu jurā zvejojot. Ja klients sāktu trakot, nebūtu jābaidās, piemēram, saukt policiju, jo te tiek sniegts visiem citiem valstī reģistrētajiem līdzvērtīgs pakalpojums. Starp citu, Holandē ir pašvaldības, kas apmaksā seksuālos pakalpojumus invalīdiem, jo uzskata, ka [sekss](#) un seksuālā dzīve ir viena no cilvēktiesībām. Vācijā ir iespēja reģistrēties, tur ir pat seksuālo pakalpojumu sniedzēju arodbiedrības – tie, kas strādā bordeļi, var pasūdzēties par laikus nenomainītiem palagiem. Vecā Eiropa to atzīst un pieļauj.